L-UNIVERSITÀ TA' MALTA
IL-FAKULTÀ TAL-ARTI
ID-DIPARTIMENT TAL-MALTI
JANNAR 2016

MAL 1003 L-ORTOGRAFIJA MALTIJA 1

NOTA: F'dan l-eżami l-istudenti ma jistgħux jużaw dizzjunarji/kotba oħra.

1. Ikkoreġi l-iżbalji ortografiċi f'din is-silta billi tagħmel sing taħt l-iżball u tikteb il-verżjoni korretta fuq il-kelma żbaljata. (70 marka)

Rosie

L-ewwel darba li ltqgħajt ma' Rosie kien tasew b'kumbinazzjoni. U t-tieni u t-tielet kienu kumbinazzjonijiet wkoll. Qatt ma bsart li minn dawn il-kumbinazzjonijiet kollha kienet se tissensel ġrajja. Qatt ma waqgħali f'rasi li ċ-ċirkostanzi li nibtu weħidhom kienu se jħallu s-sinjal tagħhom warajhom.

Rajtha l-ewwel darba fl-intervall ta' film. Kont dħalt meta l-film ġà kien beda, u għajnejja mgħammxin bid-dawl ta' barra ma setaw jaraw xejn fid-dalma tas-sala. Poġġejt fl-ewwel post li sibt. Intfajt bl-addoċċ bla ma qagħadt inħabbel rasi ħdejn min intasabt. Meta għajnejja qagħdu, u stajt nara ħwejjeġ oħra minnbarra l-ilwien tal-liżar intbaħt li ħdejja kelli żewġ tfajliet. Ta' ħdejja sewwa kellha xagħrha qasir, u l-oħra ta' ħdejha donna kienet iżgħar. Ħbatt se ninfixel, iżda minnufih l-istorja tal-film xorbitni. Fl-intervall id-dwal inxtegħlu u stajt nara kollox ċar. Stajt nara l-kowt iċċangjat li kellha fuqha it-tfajla ta' ħdejja, il-lewn qastni ta' xagħarha, il-qalziet kannella skur u ż-żarbun b'takkuna goffa. Imbagħad fettilli nħares lejn wiċċha u fil-pront għajnejna ltaqgħu. Jien sirt vampa nar u hi tbismitli. Infxilt u biex aktar tkompli tifxilni staqsietni xħin kien. Bla ma naf kif, qbadna

nitħaddtu. Intbaħt lit-tfajla l-oħra kienet oħtha, għax kienu tassew wiċċ wieħed. Qaltli li kienet tajpista mal-Gvern u li kellha missierha mejjet, u li kienu żewġt aħwa biss flimkien ma' ommhom. Imbagħad id-dwal reġgħu ntfew u l-film kompla. Ma komplejniex nitkellmu. Spiċċa l-film, sellimtilha u qishu qatt ma kien xejn.

Jien u sejjer lejn il-Ħamrun bil-karozza tiegħi ntbaħt li stajt komplejt magħha aktar. Stħajjilt li minn wara dari kienet qed titkaża bin-nuqqas ta' etikett li urejtha. Iżda fl-istess ħin ma ħabbiltx rasi wisq. Wara kollox, aħjar hekk, li ma tmurx taqbad miegħi u tistiedinni noħroġ magħha. Kienet ħelwa ħafna u kellha ħabta titkellem, iżda jien ma tantx kont niċċaqlaq malajr. B'danakollu, qabel ma rqadt ix-xbieha tagħha ġiet quddiem għajnejja... wiċċ samrani, xahar qastni maqtuħ qasir, għajnejn kbar kannella ċari u xoftejn rqaq.

Meta tlitt'ijiem wara erġajt mort nara film ieħor, ittamajt li se naraha. Iżda ma rajthiex. Għaddew xi tlitt ġimgħat u ma ħsibtx aktar fiha. Kien sewwasew quddiem it-tejatru l-imwaqqgħa li rġajt ġejt wiċċ imb wiċċ magħha. Għarfitni u waqfet tkellimni minnufih. Ma nafx x'għedna u m'għedniex, u jien, f'nofs il-fixla li qabditni, offrejtilha li nwassalha d-dar. Ma nafx x'fettilli. Imma hi aċċettat bla tlaqlieq u f'ħakka t'għajn kienet maġenbi fi triqitha lejn Birkirkara.

"Taħdem?" staqsietni wara ftit.

"Naħdem maz-ziju ... fin-negozzju ..." weġibtha.

"Aħjar minni mela ... għax aħna dejjem ħajja waħda!"

Ġa kont se nistaqsieha x'kien ix-xogħol tagħha meta ftakart li d-darba l-oħra semmietli xi ħaġa dwar tajpisti u mhux tajpisti. Imbagħad staqsietni mnejn kont, x'kien

in-negozju tagħna u mitt ħaġa oħra. Iżda, ngħid is-seww, dakinhar ma ddejjaqtx daqs dik id-darba tal-film. Għall-inqas ma bqajtx niħmar kull darba li tħares lejja. Wassaltha d-dar u nfridna bla ma tlabtha nerġgħu niltaqgħu. Iżda d-destin donnu ried ta' bilfors iħabbatna wiċċ ma' wiċċ. Xi xahar wara rġajt rajtha s-Suq tal-Belt, u din id-darba nistqarr li kont jien li mort fuqha u kellimtha. U kont jien li stedintha mmorru flimkien nieħdu kafe u wara tlabtha nerġgħu niltaqgħu.

Dakinhar li kont wassaltha d-dar bil-karozza, wara li nfridt minn magħha ħassejtni kuntent bla ma naf l-għaliex. Hena u dwejjaq imħaltin flimkien. Sogħobbija li ma tlabthiex biex nerġgħu niltaqgħu. Ħassejtni ninġibed lejjha. Wiċċha baqa' quddiem għajnejja. Issa kont naf fejn kienet togħqod u mhux darba jew tnejn kont se mmur indur bil-karozza lejn dawk l-inħawi, forsi nilmaħha. Iżda kont għadni m'iniex tant konvint. Imbagħad meta bdew igerbbu l-ġranet, ħassejt xi jgħidli biex niprova ninsiha u ma naħlix ħin warajha. Qtajtha li ma nħabbilx rasi aktar biha. Iddeċidejt li ninsa' kollox. Imma meta lmaħtha t-tielet darba, ħierġa mis-Suq tal-Belt malajr bdilt id-deċisjoni li kont ħadt. Mort niġri fuqha w qbadt inlablab magħha qisni m'iniex jien. Dakinhar ma stajtx inkompli nidħak bija nnifsi, kelli nistqarr li lil din it-tfajla kont sirt inħobbha. Ma kellix aktar għalfejn niftaħ id-dizjunarju u nfittex il-kelma 'mħabba'. Kont sirt naf x'inhi. Bdejt naraha fid-dijja t'għajnejja, inħossha fit-truf ta' difrejja, fix-xewka ta' dahri. Meta rġajt sibt ruħi waħdi stħajjiltni iblaħ. Ma kontx naf x'se naqbad nagħmel bija nnifsi. Xtaqt inkanta u nisfen u naqbeż u nwerżaq u nxandar ma' kullimkien li jien ... Frans Ellul ... kont sirt bniedem ieħor.

(Adattata minn *Ħdejn in-Nixxiegħa* ta' Trevor Żahra)

2. F'kull parentesi, agħżel it-tajba u <u>ħożżilha sing taħtha</u>. (30 marka)

1. Jekk jibqa' jipposponi mil-lum għal għada, il-preżentazzjoni tal-proġett (mhu se jibdiha, m'hu se jibdieha, mhu se jibdieha, m'hu se jibdiha) qatt.
2. Għandek dejjem taċċetta r-(rejalta, realtà, rejaltà, realta) u tgħix ħajtek bl-aħjar mod biex wara ma (jiddispjaċiekx, jidispjaċikx, jiddisspjaċiekx, jiddispjaċikx).
3. Il-faċċata tad-dar (krieħitilna, krihithilna, krihithielna, krihitilna) ħafna wara li tilfet il-kulur u bdiet tfarfar iż-żebgħa.
4. Staqsejt ('il, lill-, 'l, 'il-) missieri jistax jislifni l-karozza u qalli li kollox sew, basta noħodlu ħsiebha u ma (niparkjaħhiex, nipparkjahiex, nipparkjaħhix, niparkjahiex) bl-addoċċ.
5. (Inqgħalethilna, Inqaletilna, Inqalgħetilna, Inqalgħethilna) problema u jekk ma (jirnexxilniex nsolvuha, jirnexxielnix insolvuha, jirnexxielnix insolvuwha, jirnexxilniex insolvuha) se jkollna nikkanċellaw l-appuntament.
6. Jekk sal-Ġimgħa jibqa' ma (juġagħnix dahri, juġgħanix dahari, juġgħanix dahri, juġagħnix dahari), immur xorta nilgħab logħba futbol għax hekk ilħaqt (wgħedthom, wegħedthom, wegħdthom, wiegħedthom) lil sħabi tax-xogħol.
7. (żbatax il-, sbatax il-, sbatax-il, sbagħtax-il) sena ilu (qabditni nfezzjoni, qabbditni infezzjoni, qabditni infezzjoni, qabditni nfezjoni) serja u (mn'Alla, imnalla, mnalla, imn'Alla) kien il-professur għalija biex irkuprajt saħħti għalkollox.
8. Ma (riedux jagħtuhomna, ridux jatuhomna, riedux jagħtuhomlna, ridux jagħtuhomlna) lura n-noti li konna (slifnielhom, slifnhilhom, slifnilhom, slifnhielhom).

9. L-appartament (bigħhejnihulu, begħniehulu, begħnihulu, bigħhejniehulu) ftit inqas milli konna (ftehmna, ftiehemna, ftehemna, ftiehmna) l-ewwel darba li ltqajna.

10. It-(twerżieqa tal-werżieq, tweżiqa tal-werżiq, twerżieqa tal-werżiq, twerżiqa tal-werżieq) minn taħt it-tieqa ma ħalliet lil ħadd jistrieħ fil-kwiet.

11. L-(uġiegħ insapportabli, uġigħ insapportabbli, uġigħ insaportabli, uġiegħ insapportabbli) li ħassejt ilbieraħ (fi rkoppti inkwetani, fi rkoppti nkwetani, f'irkoppti inkwetani, fi rkoppti inkwietani, f'irkoppti inkwietani) ħafna.

12. Sakemm ma (irrejalizzajt, rrealiżżajt, rrejaliżżajt, rrealizzajt) li kont qed niżbalja għadda ħafna żmien u kien hemm affarijiet li ma (stgħajtx nirranġahom, stajtx nirranġahom, stajtx nirranġagħhom, stajtx nirranġhom).

13. Wara xahrejn sħaħ ta' (inpennji, impenji , impennji, mpenji, npenji) bla waqfien, ninsab ħerqan għal dawn il-(ġimagħtejn mistrieħ, ġimgħatejn mistriħ, ġimagħtejn mistriħ, ġimgħatejn mistrieħ) li se nagħmel Sqallija mal-għeżież tiegħi.

14. In-nuċċali tax-xemx (ħadtulu, ħadtulhu, ħadthulu, ħadthulhu) minn taħt għajnejh u (qegħedtulu, qgħedtulu, qegħedthulu, qgħedthulu, qegħdtulu) fil-but tal-ġakketta.

15. Mix-xogħol kollu li tani nagħmel, l-ittra biss qalli biex ma (nitraduċihielux, nitraduċihilux, nittraduċihielux, nittraduċihilux, nitraduċihilhux) għall-Malti.

16. Minn dawk kollha li kienu mistidnin (għal gradwazjoni, għal gradwazzjoni, għall-graddwazzjoni, għall-gradwazzjoni), (dsatax-il ruħ, dsatax-ir ruħ, dsagħtax-il ruħ, dsagħtax ir-ruħ) biss ma kinux preżenti.

17. Mal-ħobż biż-żejt l-hena tiegħi nagħmel basla (mqatta' rqieqa, mqattgħa rqieqa, mqatta' rqiqa, mqattgħa rqiqa) u xi werqa nagħniegħa ma tonqosx lanqas.